Juris Didact

De kinderbeschermingsmaatregelen

Ontwikkelingen in het jeugdbeschermingsrecht

7 ■ 2026

Colofon

Missie
JurisDidact streeft ernaar kennis en inzicht bij juristen te verhogen en de ontwikkeling van het professioneel handelen te bevorderen door middel van onafhankelijke, individuele nascholing.

PO-punten
4

Geldigheid
U kunt de eindtoets maken zolang deze in uw online persoonlijk dossier staat vermeld.

Redactie
Mr. drs. Marije Jeltes
Mr. Carolien Noorduyn
Mr. dr. Lies Punselie

Docent
Mr. Mariska Kramer

Uitgever
Igno Ketelaars

Vormgeving
Roelof Koster Design, Mildam

© 2026 JurisDidact, Gorssel
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.
Het is zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever niet toegestaan deze uitgave, geheel of gedeeltelijk, geautomatiseerd te reproduceren, extraheren, scrapen, analyseren of anderszins te gebruiken voor tekst- en datamining, machine learning, de training, ontwikkeling of verbetering van kunstmatige-intelligentiesystemen, taalmodellen of vergelijkbare technologieën.
De uitgever behoudt uitdrukkelijk alle rechten voor ten aanzien van tekst- en datamining als bedoeld in artikel 150 Auteurswet en de tekst van Richtlijn (EU) 2019/790, alsmede, voor zover van toepassing, rechten op grond van de Databankenwet.

Bestellingen
De basisprijs van een programma is € 265,50 (excl. btw), tenzij anders vermeld. Bij gelijktijdige bestelling vanaf 4 programma's geldt korting. Zie hiervoor de website van JurisDidact. JurisDidact legt de gegevens van bestellers vast voor verwerking van de bestelling. De gegevens kunnen door ons worden gebruikt om u te informeren over relevante producten en diensten, tenzij u te kennen hebt gegeven hiertegen bezwaar te hebben.

Certificaten
Certificaten worden alleen toegekend aan kopers van losse programma's.

Administratie
Bij wijziging van de tenaamstelling en/of het adres verzoeken wij u deze gegevens door te geven aan de klantenservice van JurisDidact: Parallelweg 25, 7213 VT Gorssel.

Algemene voorwaarden
Levering en diensten geschieden volgens de Algemene voorwaarden van MOCuitgevers BV, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 64691182. Een exemplaar van deze voorwaarden zal op verzoek worden toegezonden. De voorwaarden zijn te raadplegen via www.mocuitgevers.nl.

Inhoud

Inleiding – **4**

Pretoets – **6**

Blok A **Ondertoezichtstelling**

A1 Verzoek om een ondertoezichtstelling – **9**

A2 Geschillenregeling – **28**

A3 Schriftelijke aanwijzing – **35**

Blok B **Uithuisplaatsing**

B1 Uithuisplaatsing en verzoeken in het kader van de uithuisplaatsing – **41**

B2 Perspectief/perspectiefbesluit – **48**

B3 Machtiging gesloten jeugdhulp – **55**

Blok C **Gezagsbeëindiging**

C1 Verderstrekkende maatregel: beëindiging ouderlijk gezag – **65**

Afkortingenlijst – **75**

Antwoorden pretoets en casuïstiek – **76**

Toetsvragen – **82**

Inleiding

Er is veel te doen rondom de kinderbescherming en de kinderbeschermingsmaatregelen. De ministeries van VWS en van J&V willen het stelsel van jeugdbescherming eenvoudiger en gezinsgerichter maken. Ook is er het wetvoorstel versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming (internetconsultatie.nl).

Het voorstel versterkt de rechtsbescherming en rechtspositie van kinderen en ouders bij kinderbeschermingsmaatregelen. Belangrijke onderdelen van het wetsvoorstel zijn: gratis rechtsbijstand voor ouders, bevorderen van terugplaatsing van kinderen na uithuisplaatsing en beter toezicht op kinderen die niet thuis opgroeien. Zie ook de brief van de staatssecretaris van 30 juni 2026 waaruit blijkt dat naar aanleiding van de internetconsultatie verschillende aanpassingen in het wetsvoorstel doorgevoerd: officielebekendmakingen.nl/kst-1263116.pdf.

De roep om verbetering van het stelsel lijkt van alle tijden: de knelpunten in de jeugdzorg zijn de afgelopen vijftig jaar nauwelijks veranderd. De laatste ingrijpende aanpassingen in het jeugdzorgstelsel zijn op 1 januari 2015 ingevoerd met de inwerkingtreding van de Wet herziening kinderbeschermingsmaatregelen en de Jeugdwet. De belangrijkste wijzigingen uit 2015 kunnen als volgt worden samengevat: het belang van het kind staat (meer) centraal, de rollen van kinderrechter, Raad voor de Kinderbescherming en de Gecertificeerde Instelling (voorheen: Bureau Jeugdzorg) zijn gewijzigd en de rechtspositie van betrokkenen is versterkt. Met de wijzigingen werd beoogd om het recht van het kind op een gezonde en evenwichtige ontwikkeling meer centraal te stellen. Er werd gekozen voor een kindgerichte formulering voor de gronden van de ondertoezichtstelling en gezagsbeëindiging. De gewijzigde formulering moest het ook eenvoudiger maken te kiezen voor de maatregel die het meest aansluit bij de omstandigheden van het kind. De vraag is hoe deze wijzigingen van de kinderbeschermingsmaatregen in de praktijk na ruim 11 jaar hebben uitgepakt. En: welke ontwikkelingen er zijn in de toepassing van de maatregelen? Deze cursus is bedoeld voor de advocaat die op zoek is naar kennis over de (ontwikkelingen in de) juridische praktijk van de kinderbeschermingsmaatregelen.

Deze nascholing is opgedeeld in drie blokken:

Blok A Ondertoezichtstelling
Blok B Uithuisplaatsing
Blok C Gezagsbeëindiging

■ **Doelstellingen**

Na afloop van deze juridische nascholing hebt u:
- kennis van de ontwikkelingen met betrekking tot de kinderbeschermingsmaatregelen;
- kennis van de rechtsmogelijkheden van de betrokkenen; en
- inzicht in de praktische gang van zaken rondom beslissingen en verzoeken in het kader van de kinderbeschermingsmaatregelen.

■ *Opmerking*

Deze nascholing is in drie gedeelten (Blok A t/m C) door te werken. U zult voor deze blokken elk circa 1 uur nodig hebben. Mogelijk beklijft de stof beter als u het programma in drie gedeelten doorwerkt.

■ *Criteria toets*

U slaagt voor de eindtoets als u minimaal 6 van de 10 vragen juist hebt beantwoord. U kunt tweemaal herkansen.

■ *Over de docent*

Mr. Mariska Kramer is werkzaam als zelfstandig advocaat te Haarlem en werkte bijna 19 jaar als juridisch stafmedewerker en advocaat in dienstbetrekking bij de Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering. Zij is gespecialiseerd in de jeugdbescherming en in het bijzonder pleegzorg. Mariska Kramer geeft regelmatig lezingen en cursussen en brengt geregeld juridische publicaties uit over de positie van het (pleeg)kind in de jeugdbescherming.

Pretoets

Om voor uzelf te bepalen wat uw kennis is van dit onderwerp, kunt u vrijblijvend de pretoets maken. De resultaten van de pretoets tellen niet mee voor uw eindscore.

1 Kies het juiste antwoord.

A De gecertificeerde instelling voert alleen gedwongen maatregelen uit.
B De gecertificeerde instelling mag naast de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen ook jeugdhulp aanbieden.
C De gecertificeerde instelling is bij de uitvoering van de OTS ook gehouden aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.
D De gecertificeerde instelling is onderworpen aan het tuchtrecht.

2 Kies het juiste antwoord.

A Een ouder met gezag kan de kinderrechter ook zelf verzoeken om beëindiging van zijn/haar gezag.
B Een geschil over de uitvoering van de ondertoezichtstelling kan aan de kinderrechter worden voorgelegd.
C Een verzoek tot vervallenverklaring van de schriftelijke aanwijzing moet door een advocaat worden ingediend.
D Pleegouders die langer dan een jaar voor hun pleegkind zorgen, zijn informant in procedures met betrekking tot hun pleegkind.

3 Kies het juiste antwoord.

A De voorlopige voogdij is een gezagsvoorziening.
B De gecertificeerde instelling kan de contacten tussen de met het gezag belaste ouder en de minderjarige in het kader van de uithuisplaatsing beperken.
C Een verzoek tot ondertoezichtstelling kan alleen door de Raad voor de Kinderbescherming worden ingediend.
D Een geschil over de uitvoering van de ondertoezichtstelling kan zonder advocaat aan de rechter worden voorgelegd.

4 Kies het juiste antwoord.

A De machtiging gesloten jeugdhulp kan niet worden geschorst.
B Een geschil over de uitvoering van de ondertoezichtstelling kan ook door de minderjarige van 12 jaar en ouder aan de kinderrechter worden voorgelegd.
C Een geschil over de uitvoering van de ondertoezichtstelling kan ook door de ouder zonder gezag aan de kinderrechter worden voorgelegd.
D Een geschil over de uitvoering van de ondertoezichtstelling kan niet door de gecertificeerde instelling aan de kinderrechter worden voorgelegd.

5 Kies het juiste antwoord.

A De kinderrechter toetst elke beëindiging van de uithuisplaatsing in het kader van de OTS die een jaar of langer heeft geduurd.
B De kinderrechter kan ambtshalve tot een beëindiging van het ouderlijk gezag beslissen.
C De kinderrechter kan ambtshalve een kind onder toezicht stellen.
D De kinderrechter hoeft niet te bemiddelen in het kader van de geschillenprocedure.

6 Kies het juiste antwoord.

A De ontheffing en ontzetting van het ouderlijk gezag zijn vervangen door de (één) gezagbeëindigende maatregel.
B De pleegouders kunnen nooit om beëindiging van het ouderlijk gezag verzoeken.
C Het Openbaar Ministerie kan niet om beëindiging van het ouderlijk gezag verzoeken.
D Aan beëindiging van het ouderlijk gezag is altijd een ondertoezichtstelling voorafgegaan.

7 Kies het juiste antwoord.

A In het kader van de ondertoezichtstelling is het mogelijk dat het ouderlijk gezag gedeeltelijk wordt uitgeoefend door de gecertificeerde instelling.
B In het kader van de machtiging tot uithuisplaatsing is het mogelijk dat het ouderlijk gezag gedeeltelijk wordt uitgeoefend door de gecertificeerde instelling.
C Gedeeltelijke gezagsuitoefening door de gecertificeerde instelling kan alleen met betrekking tot medisch handelen.
D Gedeeltelijke gezagsuitoefening door de gecertificeerde instelling kan alleen met betrekking tot inschrijving bij een onderwijsinstelling.

8 Kies het juiste antwoord.

A Als de ouder(s) met gezag gedurende de ondertoezichtstelling kan/kunnen instemmen met uithuisplaatsing van het kind is er geen machtiging tot uithuisplaatsing nodig.
B Voor een verzoek tot machtiging tot uithuisplaatsing is een Jeugdhulpbesluit vereist.
C Een machtiging tot uithuisplaatsing vervalt als deze na verloop van drie maanden niet ten uitvoer is gelegd.
D Een verzoek tot verlenging van de machtiging tot uithuisplaatsing kan alleen door de gecertificeerde instelling worden ingediend.

9 Kies het juiste antwoord.

A Derden die beroepshalve beschikken over inlichtingen inzake feiten en omstandigheden die de persoon van een onder toezicht gestelde minderjarige, zijn opvoeder of de persoon van de ouder of voogd betreffen en die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de ondertoezichtstelling, verstrekken de gecertificeerde instelling deze desgevraagd of uit eigen beweging, zonder toestemming van betrokkenen en indien nodig met doorbreking van de geheimhoudingsplicht.
B De bepalingen over de machtiging gesloten jeugdhulp zijn opgenomen in Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.
C De voorlopige voogdij is geen kinderbeschermingsmaatregel.
D De kinderrechter is niet verplicht om in de OTS-beschikking de concrete bedreiging in de ontwikkeling van de minderjarige te vermelden.

10 Kies het juiste antwoord.

A In het kader van de ondertoezichtstelling heeft de ouder met gezag meer mogelijkheden om zich tot de kinderrechter te wenden dan de ouder zonder gezag.
B In het kader van de ondertoezichtstelling kan de minderjarige zich nooit zelfstandig tot de kinderrechter wenden.
C De pleegouders kunnen een beroep doen op de geschillenregeling als zij een jaar of langer voor het pleegkind hebben gezorgd.
D Hoger beroep tegen een beslissing op grond van de geschillenregeling is mogelijk.

A1 Verzoek om een ondertoezichtstelling

CASUS 1

Jasmijn

Anita is uw cliënte. Ze is de moeder van Jasmijn (4 jaar oud). Anita is met haar ex, de vader van haar dochter, verwikkeld in een complexe scheiding. Jasmijn woont bij Anita. De Raad voor de Kinderbescherming is in het kader van de gezags- en omgangsprocedure een onderzoek gestart. Anita belt u overstuur op: de Raad heeft het onderzoek uitgebreid met een zogenoemd 'beschermingsonderzoek'.

a Kan de vader van Jasmijn de rechter om een ondertoezichtstelling verzoeken?

b Stel, er is geen ondertoezichtstelling. Kan de gecertificeerde instelling die is ingeschakeld in het zogenoemde 'drangkader' om een ondertoezichtstelling verzoeken?

c Stel, er is een ondertoezichtstelling, maar de vader heeft geen gezag. U stelt namens de moeder hoger beroep in. De vader is het eens met de ondertoezichtstelling: hij hoopt door de maatregel Jasmijn vaker te zien. Kan de vader een verweerschrift indienen?

d Kan de tante aan vaderszijde die Jasmijn een paar maanden heeft opgevoed toen Anita ziek was en haar vader voor zijn werk in het buitenland was om een ondertoezichtstelling verzoeken?

e Stel, de ondertoezichtstelling is uitgesproken en vervolgens verlengd. Anita komt er echter achter dat de kinderrechter de verlenging heeft uitgesproken, terwijl de ondertoezichtstelling reeds was geëindigd. De hogerberoepstermijn is echter al verstreken. Anita vraagt aan u of de maatregel van de ondertoezichtstelling nog wel bestaat. Wat is uw antwoord aan Anita?

Soorten kinderbeschermingsmaatregelen

De kinderrechter kan een kinderbeschermingsmaatregel opleggen. De kinderbeschermingsmaatregelen zijn: (voorlopige) ondertoezichtstelling, voorlopige voogdij en de gezagsbeëindigende maatregel. In juridische zin is adoptie ook een kinderbeschermingsmaatregel – al is vanwege het onderzoek naar interlandelijke adoptie door de commissie Joustra, ook de visie op Nederlandse adoptie als kinderbeschermingsmaatregel aan het verschuiven. Ook komt adoptie van een Nederlands kind niet vaak voor. De meest voorkomende kinderbeschermingsmaatregel is de ondertoezichtstelling.

Voorlopige ondertoezichtstelling

Als snel handelen nodig is in een crisissituatie kan de kinderrechter een voorlopige ondertoezichtstelling uitspreken, voor de duur van ten hoogste drie maanden. Vaak volgt na een voorlopige ondertoezichtstelling een reguliere ondertoezichtstelling. Anders dan bij een reguliere ondertoezichtstelling hoeft bij een voorlopige ondertoezichtstelling nog niet te worden aangetoond dat aan de grond voor de ondertoezichtstelling is voldaan. Voldoende is dat het ernstige vermoeden voor de grond van de ondertoezichtstelling bestaat. Tegen een voorlopige ondertoezichtstelling staat slechts cassatie in belang der wet open. Zie over de ondertoezichtstelling verder in dit blok.

Beëindiging gezag en schorsing ouderlijk gezag

De gezagsbeëindigende maatregel, die leidt tot voogdij, is, behoudens adoptie, de zwaarste kinderbeschermingsmaatregel, zie over de gezagsbeëindigende maatregel Blok C. De ouder kan ook geheel of gedeeltelijk in de uitoefening van het gezag worden geschorst indien er een ernstig vermoeden bestaat dat aan de gronden van de gezagsbeëindiging is voldaan en de maatregel noodzakelijk is om een acute en ernstige bedreiging voor de minderjarige weg te nemen. Of als een medische behandeling van een minderjarige jonger dan 12 jaar of van een minderjarige van 12 jaar of ouder die niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake, noodzakelijk is om ernstig gevaar voor diens gezondheid af te wenden en de ouder die het gezag uitoefent toestemming daarvoor weigert. Zie hierna over de voorlopige voogdij.

Automatisch gezamenlijk gezag na erkenning

Per 1 januari 2023 geldt dat ongehuwde en niet-geregistreerde partners in beginsel automatisch gezamenlijk ouderlijk gezag krijgen met de moeder. Dit gebeurt als zij hun kind erkennen en geen van de in art. 1:251b BW genoemde uitzonderingen van toepassing zijn. De ouders hoeven het gezamenlijke gezag dan niet langer te laten aantekenen in het gezagsregister op grond van art. 1:252 BW.

Voorlopige voogdij

De voorlopige voogdij is een kinderbeschermingsmaatregel en tevens een (tijdelijke) maatregel waarbij in het gezag over de minderjarige wordt voorzien. De Raad voor de Kinderbescherming is als enige bevoegd om een voorlopige voogdij te verzoeken. De maatregel kan worden verzocht voor een minderjarige die niet onder het wettelijk vereiste gezag staat en het dringend en onverwijld noodzakelijk is om in het gezag over de minderjarige te voorzien. Het moet noodzakelijk zijn om op deze wijze de belangen van de minderjarige te behartigen. De voorlopige voogdij is bedoeld voor crisissituaties. De maatregel vervalt na verloop van drie maanden tenzij voor het einde van deze termijn door de Raad voor de Kinderbescherming om een gezagsvoorziening voor de minderjarige is verzocht. De gecertificeerde instelling voert de voorlopige voogdij uit.

Jeugdwet

Op 1 januari 2015 is de Jeugdwet in werking getreden. Deze wet heeft de Wet op de Jeugdzorg vervangen. Met de wet is het jeugdstelsel ingrijpend herzien. De verantwoordelijkheid voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg aan ouders bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen ligt bij de gemeente. De gemeente is verantwoordelijk voor de vrijwillige en gedwongen jeugdhulp. De gedwongen jeugdhulp (de kinderbeschermingsmaatregelen en de jeugdreclassering) wordt uitgevoerd door de gecertificeerde instellingen. Voor hulp in het vrijwillig kader is de gemeente (het college van B&W) verantwoordelijk. De Jeugdwet is ook van invloed geweest op de herziening van de kinderbeschermingsmaatregelen. Het uitgangspunt is dat de Raad voor de Kinderbescherming onderzoek doet naar de noodzaak van een kinderbeschermingsmaatregel op verzoek van het college van B&W. Per gemeente is het systeem van melding aan de Raad voor de Kinderbescherming georganiseerd. Veilig Thuis kan een melding doen bij de Raad voor de Kinderbescherming. Een verzoek tot onderzoek aan de Raad voor de Kinderbescherming c.q. een melding bij de Raad is overigens niet alleen voorbehouden aan de gemeente. De Raad voor de Kinderbescherming kan ook ambtshalve een onderzoek starten. In beide gevallen, onderzoek op basis van melding door Veilig Thuis of ambtshalve, moet de gemeente worden geïnformeerd. Als de Raad op basis van het onderzoek meent dat er een kinderbeschermingsmaatregel nodig is, vermeldt de Raad in het verzoekschrift welke gecertificeerde instelling het meest is aangewezen om de kinderbeschermingsmaatregel uit te voeren. Voor de uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregelen hebben de gemeenten contracten afgesloten met de gecertificeerde instellingen.

De Raad voor de Kinderbescherming kan in het verzoek tot de kinderbeschermingsmaatregel ook een niet-gecontracteerde instelling opnemen die de maatregel zou moeten uitvoeren. De Raad voor de Kinderbescherming moet dat motiveren. De kinderrechter kan als de Raad daarom verzoekt ook een niet-gecontracteerde instelling opdragen de kinderbeschermingsmaatregel uit te voeren en bepalen dat de gemeente die verantwoordelijk is voor de betreffende minderjarige de kosten betaalt. De kinderrechter kan niet zonder dat de Raad hierom verzoekt (dus niet ambtshalve) een andere gecertificeerde instelling met de uitvoering van de ondertoezichtstelling belasten.[1]

Woonplaatsbeginsel

Welke gemeente inhoudelijk en financieel verantwoordelijk is voor de uitvoering van de jeugdhulp en de kinderbescherming wordt bepaald aan de hand van het woonplaatsbeginsel (art. 1.1 Jeugdwet). Per 1 januari 2022 is het woonplaatsbeginsel gewijzigd omdat het vorige woonplaatsbeginsel in de praktijk tot onduidelijkheid en veel administratieve lasten leidde. Het woonplaatsbeginsel is niet langer gekoppeld aan het gezag (art. 1:12 BW) maar aan de Basisregistratie Personen (BRP). De verantwoordelijkheid voor de jeugdhulp ligt bij de gemeente waar het kind volgens de BRP zijn woonplaats heeft. Deze definitie is van toepassing voor jeugdhulp zonder verblijf. Bij jeugdhulp met verblijf is de woonplaats de gemeente waar het kind onmiddellijk voorafgaande aan zijn verblijf zijn woonadres had in de zin van de Wet basisregistratie personen. De gemeente waar de jeugdige vandaan komt, blijft dus verantwoordelijk voor de kosten van de jeugdhulp voor deze jeugdige. Als de woonplaats niet is vast te stellen op grond van de BRP of als er vragen zijn op grond van de BRP over de juistheid van de adresgegevens, wordt de woonplaats als volgt bepaald: de gemeente waar de moeder van de jeugdige ten tijde van diens geboorte als ingezetene was ingeschreven in de Basisregistratie Personen, is verantwoordelijk. Indien dit niet kan worden vastgesteld, is de gemeente verantwoordelijk waar de jeugdige werkelijk verblijft op het moment van de hulpvraag. Ook ingeval de woonplaats buiten Nederland is, is de gemeente verantwoordelijk waar de jeugdige werkelijk verblijft op het moment van de hulpvraag.

Bevoegde rechtbank minderjarige met voogdijmaatregel

Op grond van art. 1:12 BW volgt de minderjarige de woonplaats van hem die het gezag over hem uitoefent. In geval de gecertificeerde instelling de voogdij uitoefent, wordt de woonplaats op grond van art. 1:10 lid 2 BW bepaald waar de gecertificeerde instelling als rechtspersoon zijn woonplaats ter plaatse heeft of volgens zijn statuten of reglementen zijn zetel heeft. Echter op grond van landelijke afspraken met de wettelijke voogdij-instellingen, de gecertificeerde instellingen, worden verzoeken aangaande minderjarigen die onder voogdij staan, behandeld door de kinderrechter in

1 MvT, *Kamerstukken II* 2012/13, 33684, nr. 3, p. 31.